

وام ۱۵ میلیونی برای معتادان بهبودیافته

فرقی نمی‌کند در کدام نیمه سال باشیم و کدام فصل مهمان تقویم‌ها باشد، اعتیاد و معتادان متجاهر از آن موضوعاتی است که حل و فصلش در دستور کار است. جدا از ستاد مبارزه با مواد مخدر، پلیس مبارزه با مواد مخدر، آموزش و پرورش، وزارت بهداشت، بهزیستی و کمیته امداد و شهرداری و قوه قضاییه خانواده‌ها با این معضل بزرگ دست به گریبانند.

به گزارش ایسکانیوز و به نقل از تسنیم، توپ معتادان متجاهر و اعتیاد هر از گاهی در زمین یکی از مسئولان می‌افتد و سروصدا به پا می‌کند. اما آنچه هست اینکه اعتیاد همچنان قربانی می‌گیرد و دستگاه‌های متولی در پیچ‌وخم اما و اگرها و موازی‌کاری‌های معمول گرفتارند. انوشیروان محسنی بندپی رییس سازمان بهزیستی درباره فعالیت‌های سازمان بهزیستی درباره معتادان متجاهر با ما به گفت‌وگو نشست.

بهزیستی کجای کار جمع‌آوری معتادان متجاهر است؟

به‌نظرم بهزیستی در بطن ماجرای جمع‌آوری و درمان معتادان متجاهر است. در ۷ ماهه گذشته که مدیریت و ساماندهی معتادان متجاهر که به‌گفته ما، مواد به‌راحتی در اختیارشان قرار دارد و اعتیادی عمیق دارند، به‌عهده سازمان بهزیستی گذاشته شده است و متولی اصلی بحث اعتیاد که ستاد مبارزه با مواد مخدر است از اقدامات و اثربخش بودن فعالیت‌های بهزیستی ابراز رضایت کرده است. قوه قضاییه و معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضاییه هم در این مسیر پای کار بهزیستی بوده‌اند. ما در ۶ استان بحث الگوی دادگاه درمان‌مدار را راه‌اندازی کردیم یعنی معتاد متجاهر دیگر مجرم نیست. در خصوص معتادان متجاهر تدابیری اتخاذ شده است که می‌توان گفت نسبت به آنها نگاه جدیدی را طراحی خواهیم کرد که در این نگاه جدید قوه قضاییه و همچنین معاونت پیشگیری و معاونت اجتماعی آن قوه به‌همراه دادستانی پای کار آمده‌اند. ببینید این کارها در طول زمان با تعامل‌هایی که انجام شده به منصفانه ظهور رسیده، اعتیاد یک معضل همه‌گیر است که متأسفانه خانواده‌ها با آن درگیرند. نمی‌شود به اعتیاد نگاه فردی داشت. مدت‌ها بود که کلنجار می‌رفتیم تا نگاه جامعه را به معتاد تغییر دهیم، معتاد را یک مجرم نبینیم بلکه معتاد را یک بیمار بدانیم. بهزیستی تقریباً در ۱۱ استانی که معتادان متجاهر زیاد داشتند با همکاری وزارت کشور و استانداران حدود ۱۱ هزار نفر آنان را جمع‌آوری کرد که این آمار فقط در تهران ۴ هزار نفر بود که همگی جمع‌آوری و ساماندهی شدند.

بحثی که وجود دارد این است که در زمان جمع‌آوری معتادان متجاهر مخصوصاً طرح‌های ضربتی که پلیس در کلان‌شهرها و به‌ویژه پایتخت اجرا می‌کند، بهزیستی و نماینده آن غایب است در صورتی که همان طور که خودتان اعلام کردید بهزیستی یکی از مهمترین حلقه‌های جمع‌آوری و ساماندهی معتادان است.

بهزیستی غایب نیست. اگر غایب بود که این همه فعالیت انجام نمی‌شد. نقد در هر زمینه‌ای خوب است اما باید منصفانه باشد. یکی از برنامه‌ها و مأموریت‌های بهزیستی بحث معتادان است که در این زمینه فعالیت‌های خوب و قابل دفاعی انجام داده است. بهزیستی، تکمیل‌کننده حلقه جمع‌آوری معتادان متجاهر است. بهزیستی، الآن چه در بحث کودکان کار و چه در بحث اعتیاد، ریشه‌ای کار انجام می‌دهد، اگر مدام بیاییم و مثل کمپ‌هایی که در قدیم داشتیم فرد معتاد را یک ماه نگهداری کنیم و او را رها کنیم که فایده‌ای ندارد. این چرخه

سالیان سال است که با همین شکل و شمایل در حال اجراست، فرقی هم نکرده است. حجم عظیمی از معتادان دستگیر می‌شوند، بعد دوباره خیلی راحت‌تر از قبل باز به چرخه مواد مخدر و اعتیاد و کارتن‌خوابی برمی‌گردند. آمار داریم که در این صورت (نگهداری معتادان در طول مدت یک ماه) فقط ۵ درصد از معتادان واقعاً پاک می‌شوند ۹۵ درصد دیگر باز به چرخه اعتیاد برمی‌گردند. شخصی که لغزش داشته و به دامن اعتیاد رفته باز هم این اتفاق برایش می‌افتد اتفاقاً خیلی سریع‌تر هم این اتفاق برایش رخ می‌دهد، تعارف که نداریم؛ الآن در دسترس بودن مواد مخدر خیلی سهل و آسان است. من نمی‌گویم و ادعا نمی‌کنم که بهزیستی همه برنامه‌هایی را که در زمینه اعتیاد و معتادان متجاهر باید انجام می‌داد انجام داده است اما دست روی دست هم نگذاشته است. ببینید! بحث اعتیاد یک بحث کلان است. اعتیاد ریشه آسیب‌های اجتماعی است. مقام معظم رهبری روی موضوع اعتیاد دستورات ویژه داده‌اند. وزیر کشور به‌جد پیگیر بحث اعتیاد است، فعالیت‌ها و برنامه‌هایی که در زمینه اعتیاد انجام می‌شود زیرذره‌بین است، در حال حاضر بهزیستی نگهداری از معتادان را به بالای ۶ ماه ارتقا داده است.

الآن با این سازوکار با کمبود ظرفیت روبه‌رو نیستید؟ پلیس همیشه از کمبود ظرفیتهای کمپ‌های نگهداری معتادان گلایه دارد، گلایه پلیس تا چه میزان به‌جاست؟

در بحث ظرفیتی درست است، واقعاً کمبود داریم. در تهران و برخی از کلان‌شهرها با کمبود روبه‌رو هستیم، کار به جایی رسید که معتادانی را که می‌گرفتند می‌پرسیدند برای کدام استان هستند بعد هم به همان استان منتقلش می‌کردند. همه شهرها برای برخورد با معضل اعتیاد بودجه دارند، معتادان اتفاقاً این را می‌دانند جدا از این که دسترسی به مواد در کلان‌شهرها راحت‌تر است. در کلان‌شهرها و پایتخت شغل‌های کاذب از قبیل زباله جمع کردن و کارگری فصلی و دست‌فروشی و حتی دزدی‌های خرد هم بیشتر اتفاق می‌افتد. در صورتی که این جرم‌ها در یک شهر کوچک بیشتر به چشم می‌آید و فرد معتاد متجاهری که از خانواده رانده شده زودتر انگشت‌نما می‌شود برای یک معتاد راحت‌تر است که به حاشیه کلان‌شهرها پناه ببرد، این‌طوری مدت زمان بیشتری هم خودش را سرپا نگه می‌دارد. در بحث افزایش ظرفیت کمپ‌ها اقدامات خوبی انجام شده است، در کمپ‌ها مرکز اخوان ما که ظرفیت نگهداری ۵۰۰ معتاد را داشت در حال حاضر در حال بازسازی است، خود سازمان برنامه و بودجه هزینه‌های بازسازی آن را متقبل شده است و پیش‌بینی ما این است که ظرفیتش بعد از بازسازی به ۱۰۰۰ نفر افزایش پیدا می‌کند و ظرفیت آن در مجموع به دو هزار نفر برسد. باید اساس کارمان بر کاهش تعداد معتادان متجاهر باشد، یعنی هر بار باید کاری کنیم از این تعداد معتادی که دستگیر می‌شوند، بعضی‌هایشان بهبود پیدا کنند و دیگر دستگیر نشوند، جالب بود برای خود من که رییس پلیس مبارزه با مواد مخدر تهران اعلام کرده بود که فردی را بین دستگیر شدگان طرح برخورد با معتادان متجاهر داشته‌اند که ۴ هزار بار از سوی مأموران دستگیر شده بود، این خیلی بد است، یعنی ما نتوانسته‌ایم این فرد معتاد را درمان کنیم.

میان معتادانی که جمع‌آوری می‌شوند بخش قابل توجهی هم زنان معتاد وجود دارند، که عمدتاً این زنان باردار هم هستند برای این زنان برنامه خاصی ندارید؟

زنان معتاد که خودشان یک آسیب جداگانه‌اند که هم سلامت جامعه را زیر سؤال می‌برند، بعد بحث مهم آن تولد فرزندان بی‌هویت و بدون شناسنامه است، و بحث‌هایی که ایجاد می‌شود فروش نوزاد و باندهای قاچاق اعضای بدن و این حرف‌هایی که هر از چند گاهی مطرح می‌شود و تکذیب هم می‌شود. خوشبختانه با همه سیاه‌نمایی‌هایی که در حوزه آسیب‌های اجتماعی انجام می‌شود هنوز به آن مرحله نرسیدیم اما جای امیدواری است که در حال حاضر در تهران یک مرکز نگهداری و بهبودی مادر و کودک اعتیاد را راه‌اندازی کردیم، جدا از آن در تهران یک مرکز تخصصی هم برای نگهداری از کودکان معتاد راه‌اندازی شده است ولی اعلام می‌کنم که این بخش همچنان نیاز به کار دارد و خلأهای زیادی در این خصوص داریم.

در حال حاضر مهم‌ترین آسیب‌های اجتماعی در کشور کدام دسته از آسیب‌ها هستند؟

مهم‌ترین آسیب‌های اجتماعی در کشور اعتیاد، طلاق، حاشیه‌نشینی، کودکان کار و خیابان و مفسد اخلاقی است که اینها جزو پنج اولویت کاری بهزیستی اعلام شده‌اند، حالا جرم و آزار رساندن هم هست که جزو مسایلی است که مورد توجه است اما هنوز آمار زیادی در این زمینه نداریم. منتهی در رابطه با طلاق چند کار از چند محور در سطح کشور در حال انجام است. یکی از کارهای مشارکتی بهزیستی در امر کاهش میزان طلاق، راه‌اندازی سامانه ثبت الکترونیکی طلاق است. در این روش دیگر فرد به دادگاه مراجعه نمی‌کند این کار را در سازمان بهزیستی با همکاری معاونت پیشگیری از وقوع جرم قوه قضاییه در مشهد شروع کرده‌ایم و تقریباً در مدت یک سال اجرای آن در مشهد ۸ درصد کاهش میزان طلاق را شاهد بودیم. در استان یزد، آموزش‌های پیش از ازدواج را اجبار کردیم، اثربخش بودن کار را داریم می‌بینیم. بسیاری از طرح‌هایی که در بهزیستی دنبال می‌شود طرح‌های ریشه‌ای است. از همان جا داریم بچه‌ها را توانمند می‌کنیم، این طرح جزو طرح‌های زمان‌بر است شاید نتیجه آن بیست سال دیگر مشخص شود، خیلی ریشه‌ای به سراغ موضوع‌های آسیب‌شناسی و پیشگیری از آنها رفته‌ایم و قطعاً نتایج ثمربخش آن را شاهد خواهیم بود، ببینید! اگر یک دختر و پسر را به لحاظ روحی و روانی توانمند کنیم این فرد در برابر اعتیاد این شجاعت را دارد که دچار لغزش نشود. ۹ تا سازمان پای کار هستند و در ۶ استان در حال برگزاری است؛ سیستان و بلوچستان، خراسان رضوی، البرز، کرمانشاه و فارس استان‌های پایلوت اجرای طرح نماد در کشور هستند.

برگردیم به بحث اعتیاد و درمان آن، خودتان هم اشاره کردید که لغزش فرد تازه بهبودیافته خیلی آسان انجام می‌شد، برای اینکه فرد دوباره لغزش نداشته باشد چه کاری انجام داده‌اید؟ معتاد تمام سختی ترک را تحمل می‌کند، پاک می‌شود اما از نظر جامعه پذیرفته نمی‌شود.

پذیرفته نشدن از سوی جامعه دقیقاً همان دردی است که باید دنبال درمانش باشیم. در کمپ‌ها کارگاه آموزشی فنی و حرفه‌ای راه‌اندازی شده و به همه مؤسسات خیریه و اشتغالزایی اعلام کرده‌ایم که می‌توانیم در رابطه با اشتغالزایی برای معتادان بهبودیافته حمایت‌های لازم را انجام دهیم. برای حل این معضل ما در بهزیستی فکر کردیم وام ۱۵ میلیون تومانی با کارمزد ۴ درصد به معتادان بهبودیافته و توانمند پرداخت می‌شود، خوشبختانه در جامعه ما افرادی که نیت‌های خیرخواهانه دارند کم نیستند. در بحث مسکن به شرطی که پاک بودن معتادان ترک‌کرده تداوم داشته باشد آنها را مورد حمایت قرار می‌دهیم. معتقدم که صرف جمع‌آوری مشکلی را حل نمی‌کند باید این حلقه پیشگیری و حلقه درمان با کیفیت بالا و حلقه توانمندسازی معتادان و اجتماع پذیر کردن آنها فعال شود تا از لغزش آنها جلوگیری شود که دیگر به سمت اعتیاد برنگردند. یک معتاد متجاهر باید توانمند شود تا دیگر به سمت اعتیاد نرود، سم‌زدایی یک هفته طول می‌کشد اما به محض بیرون آمدن فرد معتاد از کمپ با یک تعارف بار دیگر گرفتار اعتیاد می‌شود.